

Arapça Hazırlık Sınıflarında Derse Devam ve Akademik Başarı İlişkisi*

The Relationship Between Class Attendance and Academic Success in Arabic Preparatory Classes

İsa GÜCEYÜZ

Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı

Asst. Prof., Social Sciences University of Ankara Faculty of Theology Department of Arabic Language and Rhetoric

Ankara/Türkiye

isa.guceyuz@asbu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-7488-6914

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 14.10.2023

Kabul Tarihi / Accepted : 16.12.2023

Yayın Tarihi / Published : 30.12.2023

Yayın Sezonu / Pub Date Season : Aralık-December

Cilt / Volume: 10 • Sayı / Issue: 2 • Sayfa / Pages: 391-412

Atıf / Cite as

Güceyüz, İsa. Arapça Hazırlık Sınıflarında Derse Devam ve Akademik Başarı İlişkisi. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10/2 (2023), 391-412.

Doi: 10.33460/beuifd.1375996

İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Yayın Hakkı / Copyright®

Yazarların dergide yayınlanan çalışmalarını **CC BY-NC 4.0** lisansı altında yayımlanmakta ve telif hakları bu lisansın hükümlerine tabi olmaktadır.

*Authors publishing with the journal is licensed under the **CC BY-NC 4.0** and their copyright is subjected to the terms and conditions of this license.*

Öz: Öğrencinin müfredat çerçevesinde belirlenmiş hedeflere ulaşması olarak bilinen akademik başarıyı etkileyen fiziksel, psikolojik, toplumsal ve coğrafi birçok faktör bulunmaktadır. Öğrencinin hazırbulunuşluğu, ailenin desteği, eğitime uygun bir ortamın hazırlanması ve okulda alınan eğitimin okul dışı faaliyetlerle desteklenmesi gibi hususlar bunlardan bazılarıdır. Aynı şekilde herhangi bir nedenden dolayı okula devam edeme anlamına gelen devamsızlığın nedenleri için de bireysel, toplumsal ve çevresel birçok etkenden bahsedebilmek mümkündür. Hedefler, içerik, eğitim durumları ile ölçme ve değerlendirilmeden oluşan eğitim programının amacına ulaşabilmesi öğrencinin derse devamına bağlıdır. Üniversite öğrencilerinin derse devam etmesiyle akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı hususu önemine binaen birçok araştırmaya konu edilmiştir. Bu çalışmalar genellikle ikisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya

* Bu makale, İsrail'in Gazze'deki üniversitelere, okullara, hastanelere, mülteci kamplarına, evlere, camilere ve kiliselere düzenlediği vahşi, insanlık ve hukuk dışı saldırıları nedeniyle hayatını kaybeden ilim adamları, öğrenciler, bebekler, çocuklar ve tüm masum sivillere ithaf edilmiştir.

koymuştur. Ancak Arapça hazırlık sınıflarında derse devamın akademik başarıya etkisini konu edinen bir araştırmanın olmadığı görülmüştür. Çalışmanın amacı Arapça hazırlık sınıflarında derse devam ve akademik başarı ilişkisini ortaya koymaktır. Çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıflarında öğrenim gören 7 normal öğretim, 5 ikinci öğretim şubesinin tamamı (305 öğrenci) ile yürütülmüştür. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma desenine göre tasarlanmıştır. Akademik başarı, öğrencilerin vize ve final ortalamaları üzerinden belirlenmiştir. Akademik başarıda öğrencilerin vizeleri %40, final notları ise %60 etkili olmuştur. Sınav sorularının çoğunluğu çoktan seçmeli sorulardan oluşmakla birlikte Arapça'nın Fonetigi ve Sözlü Anlatım dersi sınavları sözlü olarak yapılmış, vize ve final notlarına dahil edilmiştir. Veriler SPSS Programı kullanılarak t-Testi ve korelasyon testi uygulanarak analiz edilmiştir. Bulgular öğrencilerin derse devamları ile akademik başarıları arasında anlamlı ve güçlü düzeyde bir ilişkinin bulunduğunu ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre derse devam konusunda kız öğrenciler ve normal öğretim öğrencileri lehine anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. Ayrıca akademik başarı açısından da kız öğrenciler ve normal öğretim öğrencileri lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belâgatı, İlahiyat Fakültesi, Arapça Hazırlık, Arapça Öğretimi, Derse Devam, Akademik Başarı.

Abstract: There are many physical, psychological, social and geographical factors that affect academic success, which is known as the student's achievement of the goals determined within the framework of the curriculum. Some of these issues include the student's readiness, family support, preparation of an environment suitable for education, and supporting the education received at school with out-of-school activities. Likewise, it is possible to talk about many individual, social and environmental factors for the reasons for absenteeism, which means not being able to attend school for any reason. Achieving the purpose of the educational program, which consists of objectives, content, educational situations, and measurement and evaluation, depends on the student's attendance at the course. The issue of whether there is a significant relationship between university students' attendance at classes and their academic success has been the subject of many studies due to its importance. These studies generally revealed a significant relationship between the two. However, it has been observed that there is no research on the effect of class attendance on academic success in Arabic preparatory classes. The aim of the study is to reveal the relationship between course attendance and academic success in Arabic preparatory classes. The study was conducted in the 2015-2016 academic year with all 7 daytime education and 5 evening education branches (305 students) studying in Arabic preparatory classes at Atatürk University Faculty of Theology. The research was designed according to the relational research design, one of the quantitative research methods. Academic success was determined by students' midterm and final averages. Students' midterms had a 40% impact on their academic success, and their final grades had a 60% impact. Although the majority of the exam questions consist of multiple choice questions, the Arabic Phonetics and Verbal Lecture course exams were made orally and were included in the midterm and final grades. The data were analyzed by applying t-Test and correlation test using SPSS Program. The findings revealed that there

was a significant and strong relationship between students' course attendance and academic achievement. According to the research findings, a significant difference emerged in favor of female students and daytime education students regarding class attendance. Additionally, it was observed that there was a significant difference in terms of academic success in favor of female students and daytime education students.

Keywords: *Arabic Language and Rhetoric (al-Balāġah), Faculty of Theology, Arabic Preparation, Teaching Arabic, Attending the Lesson, Academic Success.*

Extended Summary

The university period is one of the most important stages of individuals' education processes. Foreign language skills acquired or developed at university have also been seen as an important factor in shaping an individual's later life. In this context, the academic success of the student and the factors affecting this success are important. There are many physical, psychological, social, economic and geographical factors that affect academic success, which is known as the student's achievement of the goals determined within the framework of the curriculum. Some of these include the student's readiness, personal characteristics, family support, preparation of an environment suitable for education, and supporting the education received at school with out-of-school activities.

Many factors are mentioned that affect success in foreign language learning. Factors such as the student's interest in the course, developing a positive attitude towards the course, being proficient in his/her native language, learning strategies and learning environment are some of these. Among the factors affecting academic success in teaching Arabic as a foreign language, many individual and environmental factors can be mentioned, such as interest in courses, the number of students in the class, the number of weekly lesson hours, the sustainability of Arabic education and the adequacy of the instructor and teaching set.

It is possible to talk about many individual, social and environmental factors as the causes of absenteeism, which means not being able to attend school for any reason. Reasons such as the student not liking school, physical illnesses and having to work outside of school can be considered under individual factors. Family factors include parents' education level, whether they left school or not, and divorce. Groups of friends, internet cafes, etc. Playgrounds can also be mentioned among the environmental factors that push students to be absent. Although the reasons for absenteeism mentioned above are also valid for the Faculty of Theology preparatory class students, there are also some different factors that push the Faculty of Theology preparatory class students to be absent. The student's idea of receiving Arabic education through madrassas or courses instead of faculty or classroom environment, the student's coming to the Faculty of Theology with a certain level of Arabic language knowledge and therefore getting bored of the lessons, the student's coming to Theology as a Quran memorizer and his current acquisition by establishing a connection between his current knowledge and language education. Thinking that it will be sufficient for him/her, coming to the Faculty of Theology with a certain knowledge of languages, failing the preparatory class exemption exam and thinking that he/she

will only achieve the necessary success by concentrating for a few months at the end of the year, coming to the Faculty of Theology due to appointment concerns or by force, instead of aiming for education and language acquisition. can be counted among these factors.

Achieving the aim of the educational program, which consists of objectives, content, educational situations, and measurement and evaluation, depends on the student's attendance at the course. In terms of teaching Arabic, class attendance was deemed necessary in terms of acquisitions such as basic speaking and establishing dialogue. The issue of whether there is a positive relationship between university students' attendance at classes and their academic success has been the subject of many studies due to its importance. These studies generally revealed a significant relationship between the two. However, there are also findings indicating that there may be a neutral relationship between the two. However, it has been observed that there is no research on the effect of class attendance on academic success in Arabic preparatory classes.

The aim of the study is to reveal whether class attendance in Arabic preparatory classes is related to academic success. In this context, it is assumed that there will be a relationship between course attendance and academic success of students studying in Arabic preparatory classes. In this context, the question of the research is: "Is there a relationship between the attendance rates and academic success of Arabic preparatory class students of the Faculty of Theology?". The sub-objectives of the research are to examine the relationships between Arabic preparatory class students' course attendance and academic success according to variables such as type of education and gender.

The study was conducted in the 2015-2016 academic year with all 7 daytime education and 5 secondary education branches (305 students) studying in Arabic preparatory classes at Atatürk University Faculty of Theology. In this respect, this study is a quantitative research designed according to the relational research design. The study group consists of 190 female students, 115 male students, 174 daytime education students and 131 secondary education students. In this context, 62.29% of the study group consists of female students and 37.70% consists of male students; 57.04% are daytime education students and 42.95% are evening education students. The data used in the research was taken from the automation system of the Arabic preparatory classes of Atatürk University Faculty of Theology in the 2015-2016 academic year. According to Atatürk University preparatory classes regulations, the absenteeism rate should not exceed 20%. Students who were declared failed due to absenteeism were not included in the study because they could not take the final exam and therefore no data was available. Academic success was determined by students' midterm and final averages. Students' midterms had a 40% impact on their academic success, and their final grades had a 60% impact. Although the majority of the exam questions consist of multiple choice questions, the "Phonetics of Arabic" and "Verbal Lecture" course exams were made orally and were included in the midterm and final grades.

The data were analyzed by applying t-Test and correlation test using SPSS Program. The findings revealed that there was a significant relationship between stu-

dents' attendance and academic success. It has been observed that as the level of absenteeism increases, the course success score decreases. This significant relationship was seen by both male and female, daytime and secondary school students. Although the rate is low, there are students whose academic success is not high even though they attend classes. This shows that attending class does not guarantee academic success. In this case, other factors affecting the student's academic success can be mentioned. Likewise, there are students who have high academic success even though their attendance is not high. This situation can be explained by factors such as the student coming to the Faculty of Theology with a previously acquired knowledge of Arabic or receiving supplementary training outside the faculty. The findings revealed that there was a significant and strong relationship between students' course attendance and academic achievement. According to the research findings, a significant difference emerged in favor of female students and daytime education students regarding class attendance. Additionally, it was observed that there was a significant difference in terms of academic success in favor of female students and daytime education students. According to the findings of the research, it is possible to make some suggestions for future researchers: Qualitative studies can be conducted to explain the reasons for differences in terms of gender and type of teaching in terms of attendance in Arabic preparatory classes. Longitudinal studies can be conducted to examine the contribution of academic success and attendance in Arabic preparatory classes to students' educational success in the following years. Studies can be conducted to investigate the effect of class attendance on academic success in online and face-to-face foreign language education.

Giriş

Üniversite dönemi, bireylerin eğitim süreçlerinin en önemli aşamalarından birisidir. Dolayısıyla bu dönem bireylerin gelecek hayatlarını yönlendirme konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Aynı şekilde üniversitede kazanılan veya geliştirilen yabancı dil becerisi de bireyin sonraki hayatını şekillendirmesinde önemli bir etken olarak görülmüştür. Nitekim yabancı dil öğrenme akademik başarıya katkı sağladığı gibi kültürlerarası iletişim ve iş imkânları açısından da oldukça önemlidir.¹ Bu bağlamda öğrenci başarısını etkileyen faktörler önem arz etmektedir. Akademik başarıyı etkileyen faktörlerin başında bireysel, toplumsal ve çevresel unsurlar gelmektedir.² Herhangi bir nedene bağlı olarak okula devam edememe anlamına gelen devamsızlık da akademik başarıya etki eden faktörler arasında zikredilmiştir. Derse devam edememede bireysel, toplumsal ve çevresel birçok etmeden bahsetmek mümkündür.³ Özellikle yabancı dil ediniminde

1 Amal Almkhazoumi, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça'ya Yönelik Motivasyonu ve Başarıları", *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (1994), 399-400.

2 Bahman Alp Rençber, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 3/1 (2012), 192.

3 Yahya Altinkurt, "Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (2008), 131-137.

derse katılım daha fazla önem arz etmektedir. Bu durum eğitim programından beklenen hedeflerin gerçekleşmesi ile de yakından ilişkilidir.

Derslere devamın akademik başarıya nasıl etki edeceği meselesi birçok araştırmaya konu olmuştur. Araştırmalar genellikle ikisi arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu, yani derse devamın akademik başarıya olumlu etkisi olduğunu ortaya koymakla beraber ikisi arasında nötr bir ilişki olabileceğine işaret eden bulgular da mevcuttur.⁴ Derse devam ve okul kültürünün⁵; ortak bir başarıya odaklanma, diğer öğrencilerle etkileşimde bulunarak ve işbirliği yaparak başarıyı artırma, sosyal beceriyi geliştirme ve motive olma açısından da akademik başarıya olumlu etki yaptığı belirtilmiştir.⁶ Arapça hazırlık sınıflarındaki öğrencilerin devamsızlık nedenleri bazı araştırmalara konu edilmiş⁷ ancak derse devam ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Öğrenci başarısı sınıf içerisinde kazanılan bilgi ile sınırlı olmadığı için öğrencinin arkadaş ve hocaları ile etkileşimi de motivasyonunu artırıcı etki yapabilmektedir ki bu etkileşim de okul kültürü olarak ifade edilebilir. Bir nesneye dönük tutumu olumlu olan birey/öğrenci ona yaklaşmaya, onu desteklemeye meyilli olacaktır, olumsuz tutumu olan ise ondan uzaklaşma ve onu eleştirme eğiliminde olacaktır.⁸ Bu bağlamda okula bağlılık ve aidiyet kazanmış öğrenciler okula devam etme, verilen sorumlulukları yerine getirme, okul çalışmalarına zaman harcama ve ders dışı sosyal etkinliklere katılma duygusu içerisinde olmaktadır.⁹ Okulda verimlilik artışını sağlayan bir ortamın oluşması öğrencinin akademik başarısına katkı sağlayan unsurlar arasında zikredilmiştir. Bu durum okul kültürü ile yakından ilişkilidir.¹⁰

1. Akademik Başarıya Etki Eden Faktörler

Akademik açıdan başarı, öğrencinin müfredat çerçevesinde belirlenmiş hedeflere ulaşmasıdır.¹¹ Bu bağlamda istenilen hedeflere ulaşmak için geliştirilen öğretim programlarını dört adım takip etmektedir: Hedefler, içerik, eğitim du-

4 Rençber, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler", 197; Atıla Bostan- Murat Karakaya, "Öğrenci Ders Devamının Sınavlarda Alınan Notlara Etkisi Üzerine Bir Durum Çalışması", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 12/1 (2016), 212.

5 Farklı tanımları olmakla birlikte okul kültürü; kurallar, inançlar ve bir okuldaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarına kılavuzluk eden değerler olarak tanımlanmaktadır. Bkz. Asım Özdemir, "Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 4/4 (2006), 414.

6 Zülfü Demirtaş, "Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki", *Eğitim ve Bilim* 35/158 (2010), 5.

7 Şükrü Keyifli, "Hazırlık Sınıflarındaki Devamsızlıkların Sebepleri ve Arapça Öğretiminin Verimliliği Üzerine Bir Araştırma", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (1996).

8 Abdullah Adıgüzel – Halil Karadaş "Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula İlişkin Tutumlarının Devamsızlık ve Okul Başarıları Arasındaki İlişki" *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 10/1 (2013), 51.

9 Adıgüzel – Karadaş, "Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula İlişkin Tutumlarının Devamsızlık ve Okul Başarıları Arasındaki İlişki", 51.

10 Demirtaş, "Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki", 5.

11 Semin Kazazoğlu, "Türkçe ve İngilizce Derslerine Yönelik Tutumun Akademik Başarıya Etkisi" *Eğitim ve Bilim* 38/170 (2013), 296.

rumları ile ölçme ve değerlendirme. Bu dört adım birbirini besleyerek programın aksaklıklarının giderilmesini ve programın hedeflerine ulaşılmasını sağlamaktadır. Bir programın hedeflerine ulaşması için öncelikle öğrencinin derse devamlılığı gerekmektedir. Programın hedefi olan akademik başarıyı etkileyen fiziksel, psikolojik, toplumsal ve coğrafi birçok faktör bulunmaktadır.¹² Öğrencinin zekâ seviyesi, kişisel özellikleri ve öğrenme yetenekleri gibi durumlar bireysel faktörler arasında zikredilmiştir.¹³ Aile de öğrencinin eğitim-öğretim faaliyetlerinin yönlendirilmesi, desteklenmesi ve okul ile işbirliği içerisinde bulunma gibi yönleriyle öğrencinin akademik başarısına etki eden faktörler arasında yer almıştır.¹⁴ Eğitime elverişli bir ortamın oluşturulması yönüyle öğrencinin akademik başarısını etkileyen unsurlar arasında okul imkânlarına da yer verilmiştir.¹⁵ Öğretmenin donanımı, örnekliliği ve öğretim yöntemlerini etkili bir şekilde kullanabilmesi de akademik başarıyı etkileyen faktörler arasında zikredilmiştir.¹⁶ Buna ilaveten idarecilerin uygun öğrenme ortamını oluşturması ve öğrencinin becerilerini artırabileceği sosyal ve kültürel faaliyetlere yer vermesi de akademik başarıya etki eden unsurlar arasındadır.¹⁷ Öğrencinin ekonomik durumu ve eğitim sisteminin yapısı gibi özellikler de akademik başarıya etki eden unsurlar arasında yer almıştır.¹⁸ Öğrencinin üniversite dışındaki eğitim faaliyetlerine katılıp katılmaması da akademik başarıya etki eden faktörler arasında sayılmıştır.¹⁹ Öğrencinin derse devamı genellikle akademik başarıyı etkileyen bireysel faktörlerin altında ele alınmıştır. Ancak derse devamın toplumsal, ekonomik vs. diğer faktörlerle de ilişkisi bulunmaktadır. Nitekim öğrenci başarısı da öğrencinin eğitim ve öğretim ortamında kazandığı bilgi, beceri ve davranışlarda ortaya çıkmaktadır.²⁰ Bu bağlamda okul kültürü, programın kazanımlarının meydana gelmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Öğrencinin okula/fakülteye devam durumu öğrencinin başarısını, yani programın hedeflerinin gerçekleşme düzeyini artırmaktadır.²¹

12 Yılmaz Saner, "Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-analiz Çalışması" *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 31/3 (2016), 610; Altinkurt, "Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi", 130; İsmail Arıcı, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler* (Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2007), 4-30.

13 Arıcı, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler*, 7-11; Eda Gelincik Gülbay, *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler Arası İlişkilerin Dematel Yöntemi ile Analizi* (İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021), 10-11.

14 Gülbay, *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler*, 11-13; Arıcı, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler*, 25-28.

15 Arıcı, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler*, 18-19; Gülbay, *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler*, 13-14.

16 Arıcı, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler*, 20-23; Gülbay, *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler*, 16.

17 Gülbay, *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler*, 15-16.

18 Gülbay, *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler*, 17-19.

19 Hasan Basri Memduhoğlu- Fuat Tanhan, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler Ölçeğinin Çeçerlik ve Güvenirlik Çalışması" *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 10/1 (2013), 109.

20 Demirtaş, "Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki", 5.

21 Demirtaş, "Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki", 5-6.

Öğrenci başarısı, öğrencinin eğitim ve öğretim ortamında kazandığı bilgi, beceri ve davranışlarda ortaya çıkar. Başarılı bir öğretim gerçekleştirebilmek için insanların nasıl öğrendiğini anlamaya gereksinim vardır.²² Orlich, Harder, Callahan, Trevisan ve Brown öğrenme için sınıf ortamının çok önemli olduğunu belirtmiş ve bu bağlamda öğrenme stillerinin “genellikle sınıf ortamında etkileşerek öğrenenlerin sergiledikleri bilişsel, duyuşsal ve psikolojik özellikler” olarak tanımlandığını ifade etmiştir.²³ Yukarıdaki bilgilerden hareketle okula devam ile akademik başarı arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Öğrenmeyi etkileyen iç ve dış faktörler vardır. İç faktörler; önceki bilgiler, zihinsel beceriler, bilişsel stratejiler, ilgi, tutum ve değerler gibi duyuşsal özelliklerdir.²⁴ Çevredeki uyarıcı durumu, öğrenilecek birimin kendisi, ses, ısı, ışık ve içinde bulunulan zaman gibi faktörler ise dış faktörlerdir.²⁵

Genel eğitimle bağlantılı olarak yabancı dil öğrenimini ve yabancı dil öğrenimindeki başarıyı etkileyen birçok faktörden bahsedilmektedir. Bunlar arasında öğrencinin derse ilgili olması, derse karşı olumlu bir tutum geliştirmesi²⁶, anadilinde yetkin olması²⁷, psikolojik durum, öğrenme stratejileri ve öğrenme ortamı gibi faktörler²⁸ etkili olmaktadır. Bireysel faktörler bağlamında öğrencinin görsel, duyuşsal, etkin, kuramcı, alan bağımlı veya zincirleme gibi öğrenme biçemlerine yatkınlığı da yabancı dil öğreniminde başarıya etki eden faktörler arasında zikredilmiştir.²⁹

Yabancı dil öğretiminde birçok yöntemden söz edebilmek mümkündür. Bu yöntemler temelde; dilbilgisi-çeviri yöntemi (grammar-translation method), dolaysız yöntem (direct method), kulak-dil alışkanlığı yöntemi (audio-lingual method), bilişsel öğrenme yaklaşımı (cognitive-code approach), iletişimci yaklaşım (communicative approach) ve seçmeli yöntem (eclectic method) başlıkları altında incelenmektedir.³⁰ Türkiye’de Arapça öğretiminin genellikle dilbilgisi-çeviri

22 Özlem Kaf Hasırcı, “Görsel Öğrenme Stillerine Göre Düzenlenen Öğretimin Akademik Başarı ve Kalıcılığa Etkisi”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14/2 (2005), 301.

23 Donald Orlich vd., *Teaching Strategies: A Guide to Effective Instruction* (Boston: Wadsworth Cengage Learning, 9. Basım, 2010), 160; Hasırcı, “Görsel Öğrenme Stillerine Göre Düzenlenen Öğretimin Akademik Başarı ve Kalıcılığa Etkisi”, 300.

24 Nurettin Fidan, *Okulda Öğrenme ve Öğretme* (Ankara: Alkım Yayınevi, 1996), 76; Demirtaş, “Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki”, 5.

25 Demirtaş, “Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki”, 5.

26 Kazazoğlu, “Türkçe ve İngilizce Derslerine Yönelik Tutumun Akademik Başarıya Etkisi”, 295.

27 Kazazoğlu, “Türkçe ve İngilizce Derslerine Yönelik Tutumun Akademik Başarıya Etkisi”, 296.

28 Jiyedgul Alymidin Kyzy, *The Relationship Among Self-Efficacy, Attribution and Achievement in a Turkish EFL Context* (Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2016), 62.

29 Nejla Gezmiş – Arif Sarıçoban, “Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenme Biçemleri ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki” *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8/2 (2006), 264.

30 Murat Arif Güney, “Yabancı Dil Öğretimi ve Düünden Bugüne Türkiye’de Arapça Öğretimi”, *Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (2014), 196; Yusuf Sancak, “Yabancı Dil Eğitimi-Öğretimi ve Arapça Tarihçe, Amaç, Esaslar, Elemanlar, Usûl (Metot) ve Teknik” *Ekev Akademi Dergisi* 2/1 (1999), 64-66; Mahmut Karaca, Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarında Arapça Öğretimi (İlahiyat Fakülteleri Örneği), (Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2000), 84-88; Yusuf Akyüz, Arapça Öğretiminde Drama Tekniği, (Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014), 9-18.

yöntemine yakın olarak uygulandığı söylenebilir.³¹ Yukarıdaki yöntemlere ilaveten Türkiye’de Arapça öğretiminde gramer ezberlenmesi/öğretilmesi ve örneklandırılmasına dayalı tümdengelim yöntemi, misallerden hareketle gramer kurallarının öğretilmesine dayalı tümevarım yöntemi ve metinden hareketle gramer kurallarının verilmesine dayalı ta’dil yöntemi de uygulanmaktadır.³²

Yabancı dil olarak Arapça öğretiminde akademik başarıya etki eden birçok faktörden söz edilebilir. Bu bağlamda derslere ilgi, sınıftaki öğrenci sayısı³³, haftalık ders saati sayısı, Arapça derslerinin dönemlere dağılımı³⁴, dersin kredi miktarı³⁵ veya Arapça eğitiminin/formasyonunun sürdürülebilir olması, öğretim elemanının ve öğretim setinin yeterliliği, hazırlıkta alınan Arapça derslerinin fıkıh, tefsir, hadis ve kelim gibi derslerle takviye edilmesi³⁶, derse devam etme, ders dışı aktivitelerle yer verilmesi ve öğrencinin Arapça pratiğini ilerletebileceği yurtdışı tecrübesine imkân sağlanması gibi bireysel ve çevresel faktörler zikredilebilir.³⁷ Bununla birlikte Arapça öğretimindeki etkinliğin artırılması için seviye sınıfları oluşturulması, gramer-metin bilgisinin paralel gitmesi, ilgi çekici metinlerin seçilmesi, diller arasındaki farklılığa öğrencilerin alıştırılması, kelime öğretiminde aşamalı bir yol izlenmesi, metin derslerinde uygulamalı gramer yapılması, dil oyunlarına³⁸ ve drama tekniğine başvurulması³⁹ gibi birçok yöntemden söz edilmiştir. Teknolojinin oldukça geliştiği günümüzde internet üzerinden sunulan uygulama ve yöntemler de Arapça öğretimi konusunda önemli bir role sahiptir.⁴⁰

31 Güney, “Yabancı Dil Öğretimi ve Düünden Bugüne Türkiye’de Arapça Öğretimi”, 196-197,207; Mehmet Soysaldı, “Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları”, *Ekev Akademik Dergisi* 14/45 (2010), 262; Akyüz, Arapça Öğretiminde Drama Tekniği, 11.

32 Karaca, *Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarında Arapça Öğretimi (İlahiyat Fakülteleri Örneği)*, 89-90; Arapça öğretiminde başvurulacak yöntemler ve dikkat edilmesi gereken bazı hususlarla ilgili

33 Soysaldı, “Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları”, 260.

34 Soysaldı, “Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları”, 263.

35 Hasan Soyipek, “İlahiyat Fakülteleri Hazırlık Sınıflarında Yürütülen Arapça Öğretimine İlişkin Öğrenci Başarılarının Tespit Edilmesi: Isparta İlahiyat Fakültesi Örneği” *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/32 (2014), 73; Soysaldı, “Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları”, 260; Akyüz, Arapça Öğretiminde Drama Tekniği, 25-27.

36 Soysaldı, “Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları”, 268,273.

37 Türkiye İmam Hatipliler Vakfı (TİMAV), *İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi ve Araştırmaları Çalıştayı Sonuç Raporu* (Konya: Türkiye İmam Hatipliler Vakfı, 2013), 2-4; Soysaldı, “Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları”, 263; Candemir Doğan, “Arapça Öğretiminin Ana Problemlerini Belirleme Amaçlı Deneysel Bir Araştırma” *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/2 (2001), 146-147; Recep Uçar, “İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması”, *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/2 (2013), 128.

38 Bkz. Soner Gündüzöz, “Arapça Öğretiminde Başvurulacak Bazı Yöntem ve Teknikler Pedagojik Bir Değerlendirme”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 29 (2010), 39-52; Arapça öğretiminde öğrencinin rolü ve uygulaması gereken yöntemler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Candemir Doğan, “Arapça Öğrenmeyi Öğrenmek Ya Da İyi bir Arapça Öğrencisi Olmak”, *Harran Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19 (2008), 112-125.

39 Akyüz, Arapça Öğretiminde Drama Tekniği, 91-92.

40 Ahmet Bostancı, “Arapça Öğrenim ve Öğretiminde İnternet İmkanları”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (2001), 306-312.

2. Devamsızlık ve Derse Devama Etki Eden Faktörler

Devamsızlık; “okulu asma, düzenli olarak dersleri takip etmeme”, “herhangi bir nedene bağlı olarak okuldan uzaklaşma, okuldan kaçma ya da dersi asma”, “herhangi bir okula kayıtlı olmak suretiyle “öğrenci” sıfatını kazanmış bireyin, okul ve ders faaliyetlerine aralıklı veya sürekli olarak katılmaması”, “fiziksel, psikolojik veya toplumsal birçok etmeden kaynaklanabilen ve öğrenci başarısını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülen istenmeyen bir öğrenci davranışı”dır.⁴¹ Devamsızlığın sebepleri kişiden kişiye değişebilmektedir. Öğrenciler hastalık, düşük not alma korkusu gibi gerekçelerle devamsızlık yapabilmektedirler.⁴² Okul güvenliği, başka öğrenciler tarafından korkutulma ve tehdit gibi unsurlar da öğrencilerin okula devamını etkileyen dış unsurlar arasındadır.⁴³ Öğrencilerin devamsızlık yapma nedenleri ana hatlarıyla şu başlıklar altında ele alınabilir:

1. Bireysel Faktörler: Öğrencinin yeterince güdülenmediği için okulu sevmemesi, psikolojik veya fiziksel rahatsızlıkları, okul dışında çalışmak zorunda olması gibi nedenler bireysel faktörler altında ele alınabilir.⁴⁴
2. Ailevi Faktörler: Öğrencinin yetişmiş olduğu aile ortamı onun davranış tarzına büyük oranda etki etmektedir. Anne babanın eğitim durumu, okulu terk edip etmemeleri, boşanma gibi durumları öğrencinin derse devamını etkileyen faktörler arasındadır.⁴⁵ Nitekim yapılan bazı araştırmalarda boşanmış veya eğitimsiz ebeveynlerin çocuklarının okulu terk veya devamsızlık konusunda daha fazla risk taşıdığı saptanmıştır.⁴⁶
3. Çevresel Faktörler: Öğrencinin çevresinde yer alan arkadaş grupları,⁴⁷ internet kafe vb. oyun alanları zaman zaman öğrenciyi devamsızlık yapmaya iten sebepler arasında yer almıştır.⁴⁸

Yukarıda bahsedilen devamsızlık gerekçeleri İlahiyat fakültesi hazırlık sınıfı öğrencileri için de geçerli olmakla beraber İlahiyat fakültesi hazırlık sınıfı öğrencilerini devamsızlık yapmaya iten birtakım farklı faktörler de vardır. Öğrencinin Arapça eğitimini fakülte veya sınıf ortamı yerine medreseler veya kurslar aracılı-

41 Ahmet Salih Şimşek vd., “Üniversite Öğrencilerinin Devamsızlık Eğilimlerinin Belirlenmesi: Ölçek Geliştirme Çalışması”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 17/1 (Nisan 2016), 298.

42 Adıgüzel – Karadağ “Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula İlişkin Tutumlarının Devamsızlık ve Okul Başarıları Arasındaki İlişki”, 52.

43 Adıgüzel – Karadağ, “Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula İlişkin Tutumlarının Devamsızlık ve Okul Başarıları Arasındaki İlişki”, 52-53; Cemal Aküzüm vd., “İlköğretim Kurumu Öğrencilerinin Devamsızlık ve Okul Terki Nedenleri” *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/2 (2015), 175.

44 Altınkurt, “Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri”, 131.

45 Altınkurt, “Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri”, 131.

46 Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) - Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu (UNICEF), *Ortaöğretimde Sınıf Tekrarı, Okul Terk Sebepleri ve Örgün Eğitim Dışında Kalan Çocuklar Politika Önerileri Raporu*, (Ankara: Aydoğdu Ofset Matbaacılık, 2013), 38.

47 Altınkurt, “Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri”, 131.

48 Altınkurt, “Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri”, 137,140.

ğıyla alma düşüncesi⁴⁹, öğrencinin belli seviyede Arapça dil birikimi ile İlahiyat fakültesine gelmesi ve bundan dolayı derslerden sıkılması, öğrencinin hafız olarak İlahiyata gelmesi ve mevcut birikimi ile dil eğitimi arasında ilinti kurarak mevcut kazanımının kendisine yeterli olacağını düşünmesi, belli bir dil birikimi ile İlahiyat fakültesine gelip hazırlık sınıfı muafiyet sınavından başarısız olması ve sadece sene sonunda birkaç ay yoğunlaşmış gerekli başarıyı elde edeceğini düşüncesi, eğitim-öğretim ve dil kazanımını hedeflemek yerine, atanma kaygıları ile veya zorla İlahiyat fakültesine gelmiş olması bu faktörler arasında sayılabilir.⁵⁰

Diğer eğitim ortamlarında olduğu gibi yabancı dil eğitiminin de yüz yüze ve sınıf ortamında verilmesi gerektiği, aksi takdirde öğrencinin yabancı dili öğrenebilmesinin çok zor olacağı birçok araştırmacı tarafından ortaya konulmuştur. Arapça eğitimi açısından da 2013 yılında hazırlanan "İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi ve Araştırmaları Çalıştayı Sonuç Raporu"nda, İlahiyat fakülteleri hazırlık sınıfı öğrencilerinin derse devamları üzerine hassasiyet gösterilmesi kararına varılmıştır.⁵¹ Yapılan araştırmalarda dil eğitimi alan öğrenciler -verimlilik açısından- derse devamın eğitimciler tarafından sıkı bir şekilde takip edilmesi ve bu konuda kendilerinin teşvik edilmeleri gerektiğini belirtmiştir.⁵² Aynı şekilde derse devam, alternatif Arapça öğretim yöntemlerinin işleyebilmesinin de ön şartı olarak görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin temel konuşma, diyalog kurma ve alternatif kelime kullanabilme gibi temel kazanımları için derse devam gerekli görülmüştür.⁵³

Bu çerçevede Arapça hazırlık sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin derse devamları ile akademik başarıları arasında bir ilişki olacağı varsayılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın sorusu, "İlahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin derse devam oranları ile akademik başarıları arasında bir ilişki var mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin derse devamları ile akademik başarıları arasındaki ilişkilerinin öğretim türü ve cinsiyet gibi değişkenlere göre incelenmesi ise araştırmanın alt amaçlarıdır. Araştırma sorusu çerçevesinde çalışmadaki temel üç hipotez şu şekilde ifade edilebilir:

49 Okul dışındaki faaliyetlerin akademik başarıya etkisi konusunda bkz. Memduhoğlu- Tanhan, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler", 109; İlahiyat fakültelerindeki öğrencilerin büyük çoğunluğu (%72) fakülte ortamında verilen Arapça eğitiminin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Soysaldı, "Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları", 260. Bu durum İlahiyat öğrencilerinin Arapça bilgilerini dışarıdan takviye etmesi düşüncesi nedeniyle belli oranda devamsızlık yapmasına etki etmiş olabilir.

50 Zikredilen gerekçelerin bir kısmı için bkz. Keyifli, "Hazırlık Sınıflarındaki Devamsızlıkların Sebepleri ve Arapça Öğretiminin Verimliliği Üzerine Bir Araştırma", 327-353; Ahmet Çakmak – Yakup Uzunpolat, "Yüksek Din Öğretimi Öğrencilerinde Fakülte Memnuniyeti İle Siber Aylaklık Arasındaki İlişki", *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/2 (2022), 837-840,842

51 TİMAV, *İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi ve Araştırmaları Çalıştayı Sonuç Raporu*, 2.

52 Hikmet Sebüktekin, *Yüksek Öğretim Kurumlarımızda Yabancı Dil İzlençeleri* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1981), 50-51 akt. Abdurrahman Özdemir, "İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminin Gerekliği, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10 (2004), 40.

53 Recep Uçar – Sabri Türkmen, "İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Yönelik Tutumlarına ve Başarılarına Olan Etkisi" *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 15/3 (2015), 104-105.

H₁: Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin derse devamları ile akademik başarıları arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki vardır.

H₂: Akademik başarı ve derse devam düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

H₃: Akademik başarı ve derse devam düzeyleri öğretim türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

Literatürde derse devam ve akademik başarı ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler,⁵⁴ üniversite öğrencilerinin akademik başarısını etkileyen örgütsel faktörler,⁵⁵ öğrenci devamsızlığının nedenleri ve akademik başarıya olan etkisi,⁵⁶ üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimleri,⁵⁷ okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki,⁵⁸ İngilizce hazırlık sınıflarında derse devam ile akademik başarı arasındaki ilişki,⁵⁹ Arapça hazırlık sınıflarındaki devamsızlıkların nedenleri⁶⁰ bu çalışmalardan bir kısmını oluşturmaktadır. Literatürde bu konunun sadece İngilizce öğretimi çerçevesinde ele alınmış olması ve bu çalışmada Arapça hazırlık sınıflarındaki derse devamın akademik başarıyla ilişkisinin araştırılması ile alana katkı sağlanması beklenmektedir.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma desenine göre tasarlanmıştır. İlişkisel araştırma deseni iki ve daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi yani değişkenlerin birbirlerini etkileyip etkilemediğini görmek için kullanılır.⁶¹ Araştırmanın amacı da Arapça hazırlık sınıflarında derse devamın akademik başarıya etkisini incelemek olduğundan bu desen kullanılmıştır.

54 Rençber, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler"; Sarier, "Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-analiz Çalışması"; Gülbay, *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler*.

55 Memduhoğlu- Tanhan, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler"; Necmiye Tülin İrge, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörlerin Kariyer Kararlığına Etkisi: İstanbul'daki Vakıf Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", *Beykoz Akademi Dergisi* 8/2 (2020), 138-157.

56 Altıntürk, "Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri"; Bostan- Karakaya, "Öğrenci Ders Devamının Sınavlarda Alınan Notlara Etkisi Üzerine Bir Durum Çalışması".

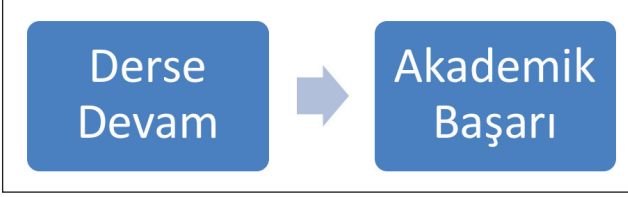
57 Şimşek vd., "Üniversite Öğrencilerinin Devamsızlık Eğilimlerinin Belirlenmesi: Ölçek Geliştirme Çalışması".

58 Demirtaş, "Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki".

59 Ceyhun Karabıyık, "The Relationship Between Attendance and English Achievement at Ufuk University Preparatory School", *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5/9 (2016), 121-130. Devamsızlık ve akademik başarı arasındaki İngilizce literatür için bkz. Karabıyık, "The Relationship Between Attendance and English Achievement at Ufuk University Preparatory School", 129-130.

60 Keyifli, "Hazırlık Sınıflarındaki Devamsızlıkların Sebepleri ve Arapça Öğretiminin Verimliliği Üzerine Bir Araştırma".

61 Ahmet Tekbiyık, "İlişkisel Araştırma Yöntemi", *Eğitimde Araştırma Yöntemleri*, ed. Haluk Özmen- Orhan Karamustafaoglu (Ankara: Pegem Akademi, 2019), 164.

Şekil 1: Araştırmanın Modeli

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık programı derslerini alan normal ve ikinci öğretim lisans öğrencilerinin tamamı olarak belirlenmiştir. Sınavlardan herhangi birine girmeyen öğrenciler, sınav notlarına dair elde veri bulunmaması nedeniyle araştırmaya dahil edilmemiştir. Bu öğrenciler için veri temizleme yöntemi uygulanmıştır. Devamsızlık sınırını aştıkları için final sınavına girme hakkı elde edemediği ilan edilen öğrenciler de araştırma desenini bozmaması açısından çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışma grubuna ilişkin tanıttıcı bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Grubunun Özellikleri

Cinsiyet	Sayı	%	Öğretim Türü	Sayı	Şube Sayısı	%
Kadın	190	62,29	Normal Öğretim	174	7	57,04
Erkek	115	37,70	İkinci Öğretim	131	5	42,95
Toplam	305		Toplam	305	12	

Çalışma grubunun %62,29’u kız öğrencilerden, %37,70’i erkek öğrencilerden; %57,04’ü normal öğretim, %42,95’i ikinci öğretim öğrencilerinden oluşmaktadır. Normal öğretimde 7 şube, ikinci öğretimde ise 5 şube bulunmaktadır. Araştırmaya 174 normal öğretim, 131 ikinci öğretim olmak üzere toplamda 305 öğrenci dahil edilmiştir. Çalışma grubunun 190 tanesi kız öğrencilerden, 115 tanesi ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veriler 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfları otomasyon sistemi üzerinden çekilmiştir. Hazırlık sınıfı öğrencilerinin haftalık olarak aldıkları derslerin dağılımları ve ders saatleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Arapça Hazırlık Sınıfları Haftalık Ders Dağılımı ve Ders Saatleri

Ders Adı	Haftalık Ders Saati
Arapça Nahiv	6
Arapça Sarf	4
Arapça Okuma-Anlama	6
Arapça Sözlü Anlatım (Muhâdese)	4
Arapça'nın Fonetigi	4
Arapça Yazılı Anlatım	2
Toplam	26

Öğrencilerin ders devam verisi, dönem boyunca her ders için elektronik ortamda toplanan öğrenci yoklama otomasyon kayıtlarından elde edilmiştir. Öğrenci akademik başarısını birinci dönemde iki kez, ikinci dönemde de iki kez olmak üzere toplamda yapılan dört ara sınav ve bir dönem sonu sınavı belirlemiştir. Akademik başarıda ara sınav notları %40, final sınav notu ise %60 etkiye sahiptir.

Bir akademik yıldaki hazırlık eğitimi haftalık 26 saatten toplamda 728 saate karşılık gelmektedir. Hazırlık sınıflarında derslerin % 20'sinden fazlasına katılmayan öğrenciler başarısız sayılmaktadır. Devamsızlıkları nedeniyle başarısız sayılan öğrencilerin listesi yılsonu sınavı öncesinde ilan edilmektedir.⁶² Toplam 728 ders saatinin %20'si 145.60 saate denk gelmektedir. Dolayısıyla 146 saati aşmış öğrenciler devamsızlıktan kalmış sayılmaktadır. Devamsızlıktan kaldığı ilan edilen öğrenciler dönem sonu sınavına giremediği ve bu nedenle elde veri bulunmadığı için çalışmaya dahil edilmemiştir.

Dersler birden çok öğretim üyesi tarafından verildiği için hazırlanan sınav soruları öğrencilere sorulmadan önce öğretim üyeleri tarafından kurul olarak kontrol edilmekte ve gerekli görüldüğü durumlarda uygun düzeltmeler öğretim üyelerince üzerinde mutabık kalınarak yapılmaktadır. Bu nedenle, araştırmada kullanılan Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık programına ait sınav notlarının elde edildiği sınavların geçerliliklerinin, çok şubeli derslerde izle-

62 3 Haziran 2007 tarihinde resmî gazetede yayımlanan Atatürk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Sınıfı Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nde devamsızlıkla ilgili şu maddeler bulunmaktadır:

Madde 5: Hazırlık sınıflarında eğitim ve öğretim yıl esasına göre yapılır. Süresi bir akademik yıldır. Bu akademik yıl her biri en az on dört haftalık iki yarıyıldan oluşur.

Madde 9: Hazırlık sınıflarında teorik derslerin, uygulamaların, laboratuvar ve benzeri çalışmaların %20'sinden fazlasına katılmayan öğrenci başarısız sayılır. Devamsızlıkları nedeniyle başarısız sayılan öğrencilerin listesi yıl sonu sınavı öncesinde ilan edilir.

Madde 10. 4/b: Yabancı dille eğitim yapan ön lisans ve lisans programlarına kayıtlı öğrencilerin ikinci yılın sonunda hazırlık sınıfında başarısız olmaları durumunda kayıtları silinir. Yine Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Zorunlu Arapça Hazırlık Sınıfı Eğitim-Öğretim ve Sınav Uygulama Esasları ikinci bölüm madde 12'de: "Hazırlık sınıflarında derslerin toplamının %20'sinden fazlasına katılmayan öğrenci başarısız sayılır. Devamsızlıkları nedeniyle başarısız sayılan öğrencilerin listesi yılsonu sınavı öncesinde ilan edilir." ifadesi bulunmaktadır.

nen sınav hazırlama yöntemi gereği, kontrol edildiği kabul edilmiştir. Sınavların dönem içerisinde yapılan planlı ders sınavları olmasından dolayı sonuçları incelenen sınavların güvenilirlikleri konusunda ayrıca bir çalışma yapılmamıştır.

3.4. Veri Analizi

Araştırmada SPSS Programında “İlişkisiz Örneklem t-Testi” ve “Pearson Korelasyon Testi” uygulanmıştır. Korelasyon analizi artı ve eksi olmak üzere iki yönlü bir sonuç vermektedir. Analiz sonucunun eksi olması durumunda; bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki ilişkinin ters yönde olduğu anlaşılmaktadır. Örnek olarak bağımsız değişken değeri artarken bağımlı değişken gözlemlenen değerinin azalması verilebilir. Yapılan korelasyon testlerinde öğrenci ders devam oranları bağımsız değişken, sınav notları ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Çalışmada ve analizlerde kullanılan tüm sınav notları 100 puan üzerinden hesaplanmıştır.

4. Bulgular ve Yorum

4.1. Derse Devam ve Akademik Başarı İlişkisi

Yapılan Pearson Korelasyon Testi sonuçlarına göre katılımcıların derse devamsızlık düzeyi ve ders başarı puanı arasında anlamlı negatif yönde ve güçlü bir ilişki bulunmuştur ($r(305)=-.661, p=.000$). Buna göre derse devamsızlık düzeyi arttıkça ders başarı puanının düştüğü görülmektedir. Bulgular araştırmanın birinci hipotezini doğrular niteliktedir.

Tablo 3: Devamsızlık Düzeyi ve Akademik Başarı Puanı İlişkisine Dair Pearson Korelasyon Testi

		Devamsızlık	Akademik Başarı
Devamsızlık	r	1	-.661**
	p		.000
	N	305	305

$P<.001$

4.2. Akademik Başarı ve Devamsızlığın Cinsiyete Göre Farklılaşması

Akademik başarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit edebilmek için ilişkisiz Örneklem t-Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda akademik başarının cinsiyete göre farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.001$). Erkek katılımcıların ortalama puanı ($\bar{X}=59,90, S=14,442$) iken kadın katılımcıların ortalama puanı ($\bar{X}=66,51, S=15,001$)’dir. Bu durumda kadınlar lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Kadın katılımcıların akademik başarısını gösteren not ortalaması erkek katılımcılara göre anlamlı bir biçimde daha yüksektir. Bulgular araştırmanın ikinci hipotezini doğrular niteliktedir.

Tablo 4: Akademik Not Ortalamasının Cinsiyet Değişkeni Açısından Farklılaşmasına Dair t-Testi

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Not Ortalaması	Kadın	190	66.51	15.001	3.777	303	.000
	Erkek	115	59.90	14.442			

P<.001

Devamsızlık düzeyinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılan ilişkisiz Örneklem t-Testi sonuçlarına göre kadınlar lehine anlamlı bir farklılaşma görülmektedir ($t(172.915)=-4.863, p<.001$). Kadın katılımcılar daha az devamsızlık yapma konusunda erkek katılımcılardan anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır.

Tablo 5: Devamsızlık Düzeyinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Farklılaşmasına Dair t-Testi

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Devamsızlık	Kadın	190	83.19	50.180	-4.863	172.915	.000
	Erkek	115	122.43	77.215			

P<.001

4.3. Akademik Başarı ve Devamsızlığın Öğretim Türüne Göre Farklılaşması

Akademik başarının öğretim türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan t-Testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($t(250.018)=-2.309, p<.05$). Normal öğretim ders gruplarının başarı puanlarının ($\bar{X}=65,78 S=13,754$) ikinci öğretim ders gruplarına ($\bar{X}=61,67, S=16,512$) kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda normal öğretime devam eden katılımcıların akademik başarılarının ikinci öğretime devam eden katılımcılardan anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bulgular araştırmamızın üçüncü hipotezini doğrular niteliktedir.

Tablo 6: Akademik Not Ortalamasının Öğretim Türü Değişkeni Açısından Farklılaşmasına Dair t-Testi

	Ö.Türü	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Akademik Başarı	Normal	174	65.78	13,754	2.309	250.018	.022
	İkinci Öğretim	131	61.67	16,512			

P<.05

Katılımcıların devamsızlık düzeyinin öğretim türüne göre farklılaşmasını tespit etmek için yapılan İlişkiziz Örneklemeler t-Testi sonuçlarına göre öğretim türü ile okula devam etme düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır ($t(243.332) = -3.510, p=.001$).

Tablo 7: Devamsızlık Düzeyinin Öğretim Türü Değişkeni Açısından Farklılaşmasına Dair t-Testi

	Ö.Türü	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Devamsızlık	Normal	174	86.61	56.848	-3.51	243.332	.001
	İkinci Öğretim	131	113.11	70.946			

P=.001

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ders devamsızlık düzeyi ve ders başarı puanı arasında anlamlı negatif yönde ve güçlü bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile derse devam ile akademik başarı düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Derse devamsızlık düzeyi arttıkça ders başarı puanının düştüğü görülmüştür. Bu durumda elde edilen bulguların araştırmamızın birinci hipotezi olan " H_1 : Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin derse devamları ile akademik başarıları arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki vardır" hipotezini doğruladığı görülmektedir. Karabıyık, Özkanal-Arıkın'ın İngilizce hazırlık okulu öğrencileriyle yürüttüğü araştırmada da öğrencilerin derse devamları ve İngilizce başarıları arasında anlamlı pozitif bir ilişki görülmüştür.⁶³ Bostan-Karakaya, Altınkurt ve Bahar da benzeri bulgulara ulaşmıştır.⁶⁴ Öğretmen⁶⁵ ve öğrenci görüşleri⁶⁶ de yabancı dil öğretiminde derse devamın akademik başarıyı artırdığı yönündedir. Bu durumla ilgili Arapça öğreniminin büyük ölçüde interaktif katılıma ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Bu bağlamda Arapça hazırlık sınıflarında derse devamı artıracak faaliyetler önem arz etmektedir. Dolayısıyla devam edilmeyen her dersin bir bilgi boşluğu oluşturacağı kanaati öğrenciler arasında yaygınlaştırılmalıdır. Nitekim Keyifli de araştırmamızda Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin derse aktif katılımlarının sağlanması gerektiğinden bahsetmiştir.⁶⁷

63 Karabıyık, "The Relationship Between Attendance and English Achievement at Ufuk University Preparatory School", 121; Ümit Özkanal- Nadire Arıkın, "The Relation Between Success and Absenteeism at Esogu English Preparatory School" Journal of Language Teaching and Research 2/1 (2011), 68-70.

64 Bostan- Karakaya, "Öğrenci Ders Devamının Sınavlarda Alınan Notlara Etkisi Üzerine Bir Durum Çalışması", 211-214; Altınkurt, "Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi", 129; Mustafa Bahar, "Relationship Among Language Tests, Portfolio, Participation, Absence, and Later Academic Achievement at Higher Education" International Journal on New Trends in Education and Their Implications 6/2 (2015), 187-189.

65 Bayram Özer – Celalettin Korkmaz, "Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar" EKEV Akademik Dergisi 67 (2016), 72-73.

66 Sebüktekin, *Yüksek Öğretim Kurumlarımızda Yabancı Dil İzlemleri*, 50-51 akt. Özdemir, "İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminin Gerekliliği, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", 40.

67 Keyifli, "Hazırlık Sınıflarındaki Devamsızlıkların Sebepleri ve Arapça Öğretiminin Verimliliği Üzerine Bir Araştırma", 356.

Araştırmanın bulgularına göre derse devam ve akademik başarı düzeyi cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu durumda elde edilen bulguların araştırmanın ikinci hipotezi olan “**H₂**: Akademik başarı ve derse devam düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır” hipotezini doğruladığı görülmektedir. Kız öğrenciler hem derse devam konusunda hem de akademik başarı açısından erkek öğrencilerden pozitif olarak ayrılmaktadır. Kız öğrenciler lehine oluşan bu durum literatürdeki “toplumsal doku içerisinde kız ve erkek rollerinin kız öğrenciler aleyhine sonuçlara neden olduğu” yorumunun İlahiyat öğrencileri için söz konusu olmadığını göstermiştir. Nitekim İpek ve Tavukçuoğlu da araştırmasında öğrenme anlayışı ve öğrenme süreçlerine katılım açısından İlahiyat öğrencileri arasında kızlar aleyhine bir sonuca rastlamamıştır.⁶⁸ Literatürde derse devam ile cinsiyet arasındaki farklılaşmayla ilgili farklı sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. Karabıyık, Özkanal-Arıkan derse devam ve akademik başarının cinsiyet açısından herhangi bir farklılaşmaya neden olmadığını tespit etmiştir.⁶⁹

Derse devam ve akademik başarı düzeyinin öğretim türü açısından farklılaşması konusunda ise normal öğretim öğrencileri lehine anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Normal öğretim ders gruplarının akademik başarı puanlarının ve derse devam etme düzeylerinin ikinci öğretim ders gruplarına kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda elde edilen bulguların araştırmanın üçüncü hipotezi olan “**H₃**: Akademik başarı ve derse devam düzeyleri öğretim türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır” hipotezini doğruladığı görülmektedir. Öğretim türü İlahiyat fakülteleri lisans programına giriş puanlarıyla ilgili bir durumdur. Bu açıdan Arapça hazırlık sınıfı öğrencileri arasında giriş puanı yüksek olan normal öğretim öğrencilerinin derse devam etme konusunda daha özenli oldukları ve dolayısıyla akademik başarılarının daha yüksek olduğu yorumu yapılabilir.

İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemekle birlikte derse devam ettiği halde akademik başarısı yüksek olmayan öğrenciler mevcuttur. Bu durum derse devamın akademik başarıyı garanti etmediğini göstermektedir. Bu durumda öğrencinin akademik başarısında etkili olan diğer faktörlerden söz edilebilir. Bu faktörleri açıklayabilmek için daha detaylı nitel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı şekilde derse devamı yüksek olmadığı halde akademik başarısı yüksek olan öğrenciler mevcuttur. Bu durum öğrencinin önceden edinilmiş bir Arapça birikimi ile İlahiyat fakültesine gelmesi veya fakülte dışında takviye edici eğitimler alması ile açıklanabilir.

68 Fatih İpek- Mustafa Tavukçuoğlu, “Yüksek Din Öğrenimi Gören Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlığı ve Epistemolojik İnanç Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 49/49 (Haziran 2020), 279.

69 Karabıyık, “The Relationship Between Attendance and English Achievement at Ufuk University Preparatory School”, 123,125; Özkanal- Arıkan, “The Relation Between Success and Absenteeism At Esogu English Preparatory School”, 68-69.

Bu araştırma bulgularına göre sonraki araştırmacılar veya program düzenleyicileri için aşağıdaki önerileri getirmek mümkündür:

1. Arapça hazırlık sınıflarında derse devamı etkileyen faktörleri ve derse devamı sağlayacak önlemleri ele alan detaylı çalışmalar yapılabilir.
2. Arapça hazırlık sınıflarında derse devam konusunda cinsiyet ve öğretim türü açısından farklılaşmaların nedenlerini açıklayacak nitel çalışmalar yapılabilir.
3. Arapça hazırlık sınıflarındaki akademik başarı ve derse devam durumunun öğrencilerin sonraki yıllardaki eğitim başarısına katkısını ele alan boylamalı araştırmalar yapılabilir.
4. Online ve yüzyüze yapılan yabancı dil eğitimlerinde derse devamın akademik başarıya etkisini araştıran çalışmalar yapılabilir.
5. Derse devamın akademik başarıyı önemli ölçüde etkilediği bulgusu göz önüne alındığında derse devam edemeyen öğrenciler için telafi eğitimlerine verimli bir biçimde yer verilebilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Abdullah – Karadaş, Halil. "Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula İlişkin Tutumlarının Devamsızlık ve Okul Başarıları Arasındaki İlişki". *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 10/1 (2013), 49-67.
- Aküzüm, Cemal vd. "İlköğretim Kurumu Öğrencilerinin Devamsızlık ve Okul Terki Nedenleri". *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/2 (2015), 167-192.
- Akyüz, Yusuf. *Arapça Öğretiminde Drama Tekniği*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Almakhzoumi, Amal. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça'ya Yönelik Motivasyonu ve Başarıları". *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (1994), 393-412.
- Altınkurt, Yahya. "Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (2008), 129-142.
- Arıcı, İsmail. *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2007.
- Bahar, Mustafa. "Relationship Among Language Tests, Portfolio, Participation, Absence, and Later Academic Achievement At Higher Education". *International Journal on New Trends in Education and Their Implications* 6/2 (2015), 187-195.
- Bostan, Atila - Karakaya, Murat. "Öğrenci Ders Devamının Sınavlarda Alınan Notlara Etkisi Üzerine Bir Durum Çalışması". *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 12/1 (2016), 211-222.
- Bostancı, Ahmet. "Arapça Öğrenim ve Öğretiminde İnternet İmkanları". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (2001), 303-312.
- Çakmak, Ahmet – Uzunpolat, Yakup. "Yüksek Din Öğretimi Öğrencilerinde Fakülte Memnuniyeti İle Siber Aylaklık Arasındaki İlişki". *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/2 (2022), 833-852.
- Demirtaş, Zülfü. "Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki". *Eğitim ve Bilim* 35/158 (2010), 3-13.
- Doğan, Candemir. "Arapça Öğrenmeyi Öğrenmek Ya Da İyi bir Arapça Öğrencisi Olmak". *Harran Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19 (2008), 105-125.
- Doğan, Candemir. "Arapça Öğretiminin Ana Problemlerini Belirleme Amaçlı Deneysel Bir Araştırma". *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/2 (2001), 145-170.
- Fidan, Nurettin. *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi, 1996.
- Gezmiş, Nejla – Sarıçoban, Arif. "Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenme Biçimleri İle Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8/2 (2006), 261-272.
- Gülbay, Eda Gelincik. *Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler Arası İlişkilerin Dematel Yöntemi İle Analizi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Gündüzöz, Soner. "Arapça Öğretiminde Başvurulacak Bazı Yöntem ve Teknikler Pedagojik Bir Değerlendirme". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 29 (2010), 35-53.

- Güney, Murat Arif. "Yabancı Dil Öğretimi ve Dünden Bugüne Türkiye'de Arapça Öğretimi". Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 1/1 (2014), 193-211.
- İpek, Fatih - Tavukçuoğlu, Mustafa . "Yüksek Din Öğrenimi Gören Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlığı ve Epistemolojik İnanç Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma". Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 49/49 (Haziran 2020), 259-302 .
- İrge, Necmiye Tülin. "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörlerin Kariyer Kararlığına Etkisi: İstanbul'daki Vakıf Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". Beykoz Akademi Dergisi 8/2 (2020), 138-157.
- Kaf Hasırcı, Özlem. "Görsel Öğrenme Stillerine Göre Düzenlenen Öğretimin Akademik Başarı ve Kalıcılığa Etkisi". Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 14/2 (2005), 299-314.
- Karabıyık, Ceyhun. "The Relationship Between Attendance and English Achievement at Ufuk University Preparatory School". Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 5/9 (2016), 121-130.
- Karaca, Mahmut. Türkiye'de Yükseköğretim Kurumlarında Arapça Öğretimi (İlahiyat Fakülteleri Örneği). Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2000.
- Kazazoğlu, Semin. "Türkçe ve İngilizce Derslerine Yönelik Tutumun Akademik Başarıya Etkisi" Eğitim ve Bilim 38/170 (2013), 294-307.
- Keyifli, Şükrü. "Hazırlık Sınıflarındaki Devamsızlıkların Sebepleri ve Arapça Öğretiminin Verimliliği Üzerine Bir Araştırma". Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 2 (1996), 325-357.
- Kyzy, Jiydegul Alymıdın. The Relationship Among Self-Efficacy, Attribution and Achievement in a Turkish Efl Context. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2016.
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı – UNICEF, Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu. Ortaöğretimde Sınıf Tekrarı, Okul Terk Sebepleri ve Örgün Eğitim Dışında Kalan Çocuklar Politika Önerileri Raporu. Ankara: Aydoğdu Ofset Matbaacılık, 2013. <https://www.meb.gov.tr/earged/unicef/S%C4%B1n%C4%B1f%20Tekrar%C4%B1,%20Okul%20Terk%20Politika%20Raporu.pdf>
- Memduhoğlu, Hasan Basri - Tanhan, Fuat. "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler Ölçeğinin Çeçerlik ve Güvenirlik Çalışması". YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi 10/1 (2013), 106-124.
- Orlich, Donald vd. Teaching Strategies: A Guide to Effective Instruction. Boston: Wadsworth Cengage Learning, 9. Basım, 2010.
- Özdemir, Asım. "Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar", Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 4/4 (2006), 411-433.
- Özdemir, Abdurrahman. "İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminin Gerekliliği, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri". Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 10 (2004), 27-47.
- Özer, Bayram- Korkmaz, Celalettin. "Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar". EKEV Akademi Dergisi 67 (2016), 59-84.
- Özkanal, Ümit - Arıkan, Nadire. "The relation between success and absenteeism at Esogu English Preparatory School". Journal of Language Teaching and Research 2/1 (2011), 68-72.

- Rençber, Bahman Alp. "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler". Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3/1 (2012), 191-198.
- Sancak, Yusuf. "Yabancı Dil Eğitimi-Öğretimi ve Arapça Tarihçe, Amaç, Esaslar, Elemanlar, Usûl (Metot) ve Teknik". Ekev Akademi Dergisi 2/1 (1999), 53-67.
- Sarıer, Yılmaz. "Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-analiz Çalışması". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 31/3 (2016), 609-627.
- Sebüktekin, Hikmet. Yüksek Öğretim Kurumlarımızda Yabancı Dil İzlenceleri. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1981.
- Soyipek, Hasan. "İlahiyat Fakülteleri Hazırlık Sınıflarında Yürütülen Arapça Öğretimine İlişkin Öğrenci Başarılarının Tespit Edilmesi: Isparta İlahiyat Fakültesi Örneği" Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 1/32 (2014), 71-87.
- Soysaldı, Mehmet. "Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları". Ekev Akademi Dergisi 14/45 (2010), 247-279.
- Şimşek, Ahmet Salih vd. "Üniversite Öğrencilerinin Devamsızlık Eğilimlerinin Belirlenmesi: Ölçek Geliştirme Çalışması". Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi 17/1 (Nisan 2016), 297-311.
- Tekbıyık, Ahmet. "İlişkisel Araştırma Yöntemi", Eğitimde Araştırma Yöntemleri, ed. Haluk Özmen - Orhan Karamustafaoğlu. Ankara: Pegem Akademi, 2019.
- TİMAV, Türkiye İmam Hatipliler Vakfı. İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi ve Araştırmaları Çalıştayı Sonuç Raporu. Konya: Türkiye İmam Hatipliler Vakfı, 2013. <http://timav.org.tr/wp-content/uploads/2016/03/İlahiyat-Fakültelerinde-Arapça-Eğitimi-ve-Araştırmaları-Çalıştayı-Sonuç-Raporu.pdf>
- Uçar, Recep. "İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması". İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi 4/2 (2013), 127-144.
- Uçar, Recep – Türkmen, Sabri. "İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Yönelik Tutumlarına ve Başarılarına Olan Etkisi" Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi 15/3 (2015), 93-116.